

Literaire bijlage bij Mijn weekblad

Het Huis met de 100 ramen

Daar ligt het, in het licht van de vallende schemering, het huis van de negentiende eeuw. Je ziet het liggen als je koets de laatste hoek omslaat, zoals een lezer de eerste bladzijde van zijn boek. Het enorme huis kijkt je aan met zijn honderd ramen en achter ieder raam zie je het wankel licht van kaarsen en weet je de warmte van een welkom haardvuur, een comfortabele leunstoel en een tafeltje waarop een boek ligt te wachten. Behaaglijk leunen we achterover in de kussens van de koets, terwijl de wielen zacht over het grind van de oprijlaan knarsen. Een feest staat ons te wachten. Je bent uitgenodigd voor een maaltijd vol leesgenot, want je bent begonnen met het lezen van een boek over boeken. Een boek dat staat als een huis en dat je verwelkomt voor een wandeling door zijn kamers. Straks zul je nu en dan even stil staan bij zijn vensters waar zich steeds andere vergezichten ontvouwen.

Aldus begon een van mijn dierbaarste niet uitgegeven werken, een uitvoerige bloemlezing uit de wereldliteratuur met een bijzondere constructie. Ik was tot de conclusie gekomen dat de negentiende eeuw wel de meest vruchtbare periode van de literatuur mag worden genoemd. Ieder jaar opnieuw verscheen toen een boek dat eeuwige wereldfaam zou verwerven. Ik maakte er een lijst van, voor ieder jaar een boek.

We beginnen deze week dus met het boek dat verscheen in 1801. Het werd geschreven door de Ierse schrijfster *Mary Edgeworth (1767–1849)* die beschouwd kan worden als de uitvinder van de streekroman. Zelfs Walter Scott bewonderde haar, hoewel haar helden een wat huiselijker karakter droegen dan de zijne. Ooit heeft hij toegegeven, dat hij eigenlijk voor Schotland hetzelfde wilde bereiken als zij voor Ierland had gedaan. Het grootste deel van haar leven woonde ze nabij Dublin op het Anglo-Ierse landgoed van haar vader. Onder zijn invloed schreef ze nogal moraliserend. Ongetrouwd gebleven nam ze na zijn dood het beheer van het landgoed op zich en wijdde ze zich aan de opvoeding van haar talrijke broers en zusters. Haar eerste boek verscheen in 1801.

Rechts: een illustratie uit Castle Rackrent.

Castle Rackrent

Het verhaal over de familie Rackrent werd, zoals de schrijfster zelf verklaarde, gebaseerd op feiten en speelde zich af in het Ierland van de achttiende eeuw. De geschiedenis wordt verteld door de oude Thady Quirk, die de familie vele jaren als rentmeester heeft gediend. Achtereenvolgens passeren zijn meesters de revue en hij tekent hun portretten met de scherpe pen, waarover alleen een oude, vertrouwde dienaar van het huis kan beschikken. Met bewondering en vertedering kon hij spreken over die fraaie Ierse gentlemen, zoals de fameuze Sir Patrick Rackrent, die leefde en stierf als een monument van die bekende Ierse gastvrijheid. Hij werd opgevolgd door Sir Murtagh Rackrent. Zijn vrouw deed aan liefdadigheid. Ze leidde een schooltje, waar de kinderen van de armen gratis leerden lezen en schrijven en waar ze in ruil daarvoor gratis moesten spinnen voor mevrouw.

De volgende bewoner van kasteel Rackrent was Sir Kit. Over hem: 'God behoede hem! Hij had voor geld niet meer waardering dan wie ook; geld was voor hem niet meer dan straatvuil. En zo dacht hij ook over zijn mensen, zijn butler en al zijn bezittingen.' En zijn vrouw sloot hij zeven jaar in haar kamer op, omdat ze weigerde haar haar juwelen aan hem af te staan. In de woorden van Thady: 'het was schandelijk zo weinig plichtsbefef als ze toonde, toen hij in zijn moeilijkheden om een beetje hulp vroeg, terwijl hij er toch van het begin af geen geheim van had gemaakt, dat hij haar alleen om haar geld had getrouwd.'

De laatste kasteelheer was Sir Condy Rackrent. Hij overleed toen hij bij een weddenschap een kolossale beker punch leeg zoop, nadat hij al de rest van het familiefortuin erdoor had gejaagd

